

566

בשבילי המועד

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

ראש השנה תשפ"ד

זמני כניסת החג

Baltimore, MD - 6:57	Manchester, UK - 7:10
Brooklyn, NY - 6:47	Monsey, NY - 6:47
Chicago, IL - 6:40	Montreal, Quebec- 6:47
Houston, Texas - 7:08	Passaic, NJ - 6:47
Johannesburg, S. Africa- 5:42	Toronto, Ontario - 7:10
Lakewood/Deal, NJ - 6:47	Yerushalayim - 6:10
London, UK - 7:00	Zurich, Switzerland - 7:20
Los Angeles, CA - 6:41	

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א

הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

ראש השנה

שופר בשבת, גזרו חכמים שלא לתקוע שמא יעבירונו. והקשו לשיטת רש"י דה"ר בעי ס' ריבוא א"כ איך חששו שמא יעבירונו אם אינו שכיח כלל. וכן הקשה במשכנ"י בדף ק"ט (ד"ה ועוד הרי) אמאי גזרו שמא יעבירונו, ומבואר בגמ' דגזרו כן בכל עיר ואיירי גם בעיר שיש בה ב"ד, והרי כל עיר צריך ב"ד אפילו אין בו ששים רבוא. וכן הקשה בב"ה שמ"ה ז' ד"ה שאין.

ועוד הקשו לפי מה שכתבו הפוסקים דבזה"ז אין לנו רה"ר א"כ בזה"ז לא שייך גזירה שמא יעבירונו ד' אמות ברה"ה. וכן הק' הב"ה ס' ש"ג.

ובתורת חסד י"ז ה' העיר ג"כ דנימא בזה"ז יתקעו בשופר כמו דמותר בתכשיטים לתוס'.

ותי' תורת חסד עפ"י המבואר בתוס' בשבת ס"ד ע"ב דמותר בזה"ז בכרמלית אף דבגמ' אסרו כרמלית, דלא אסרו אלא גזירה אסו רה"ר ולכן אין האיסור אלא בומן שהיו רה"ר אבל בזה"ז אין רה"ר ולא שייך גזירה אסו רה"ה. והקשה על תוס' דכל דבר שבמנין אפילו בטל הטעם לא בטל התקנה, וכתב דעכ"ל כוונת תוס' דכיון דמעיקרא לא אסרו אלא כרמלית ולא חצר שאינה מעורבת אלמא דמעיקרא תיקנו דאינו אסור במקום דלא שייך לבא לאיסור רה"ה, וא"כ בזה"ז גם כרמלית דמי למה שתיקנו מעיקרא בחצר שאינה מעורבת.

(וע"ש בתורת חסד אות ו' בענין גזירת טיפוח וריקוד שכתבו תוס' ביצה ל' ע"א דבזה"ז אין בקיאיין בכלי שיה, וע' רמ"א של"ט ג'. ובאמת ע"ש בערוה"ש סק"ט ובאג"מ או"ח ח"ב ק' שהקשו על תוס' דכיון דגזרו נשאר הגזירה לעולם.

(וכע"ז כתב בתוספות שבת ס' ש"ג. והביא ממג"א תר"צ כ"ב לענין דבר שבמנין דאפילו בטל הטעם לא בטל התקנה וצ"ע עוד לס' תס"ח וי"ד קט"ז).

וכתב בתורת חסד דלענין שופר בשבת הלא גזרו בכל מקום אפילו היכא דאין חשש שיצא לרה"ה וכגון בחצר שאינה מעורבת, וכיון דגזרו בכל מקום אין להקל גם בזה"ז דאין לנו רה"ה. וכ"כ בקבא דקושייתא קו' צ"ט. וע' שו"ת מהר"י אסאד או"ח פ"ו שתי' דשאני מעביר ד"א דא"צ ס' ריבוא דדוקא במה דילפינן ממשכן בעינן דומיא דדגלי מדבר אבל מעביר ד' אמות הלכתא גמירי לה לכן לא בעינן ס' ריבוא. ואף דלשיטת רה"ה דף צ"ג, ברי"ף ל"ו ע"ב, וכן בר"ן דף ע"ג, ברי"ף ל"א ע"ב, גם חיוב מעביר משום הוצאה, אבל הרמב"ם אינו סובר כן כמ"ש הפמ"ג.

(וע' מנחת סולת, מקונו של ר' הירשפרונג זצ"ל, על מג"ח עמ' קל"ח ע"ב בשמו לענין מעביר ד"א ברה"ר בשם חו"י על הרי"ף שבת ע"ו דשאני ממוציא מרה"ר וחייב אפילו בפחות מכשיעור ומדמה שם למהר"א. וע' אש פנחס ח"ב על מגילה ד' ע"ב).

וכתב מהר"א דלכן נקט הגמ' שמא יעבירונו ולא נקט שמא יוציא (ע' תוס' וראשונים ורע"א ועוד) דקמ"ל דאסור אף בזה"ז דאין רה"ר לענין הוצאה.

(ולדברי מהר"י אסאד מיושב קו' תוס' ערובין ו' ע"א על רש"י מהגמ' דתחת העגלות. ולפי התוצאות חיים ואפיקי ים הרי תי' מהר"א תולה במח' רש"י ותוס' בסוכה מג"ג, ולפי"ז א"ש דרש"י לשיטתו בסוכה דמחלק בין הוצאה והעברה כמ"ש כפ"ת שפיר כתב דבעי ששים ריבוא, ותוס' לשיטתם שם הקשו על רש"י מתחת העגלות. וכמו"כ תוס' לשיטתם בעירובין דלא תירצו כתי' מהר"י אסאד לכן הקשו אמאי נקט הגמ' שמא יעבירונו ולא נקט שמא יוציא.

"שתמליכוני עליכם" - מלכות חסד

מרן ראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצלה"ה ביאר את דברי ילקוט שמעוני "משכיל לאיתן האזרחי", 'איתן' זה אברהם. ומה הוא השכיל?! במה שכתוב "השכל וידוע אותי", וראה שהעולם עומד על "עולם חסד יבנה", אומרים חז"ל העולם עומד על הקב"ה, ועל מה עומד כסא המלכות שבו יושב המלך? הנה לכסא הכבוד יש ארבע רגליים, כאשר אחד עומד להתמוטט, לוקח הקב"ה צרור אבן טובה ושמה חסד שמהדקת את הרגל ואז הכסא עומד חזק ואמין, נמצא מלכות שמים היא עומדת על כסא של חסד, כי כתוב "יכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת".

והסביר רבינו: בלי החסד, הכסא מתמוטט זהו "שתמליכוני עליכם!!" ואומרים בראש השנה יום הכיפורים תפילה מיוחדת

'ונתנה תוקף קדושת היום' כלומר: עצם היום זה 'ובו תנשא מלכותך' זה מלך שדן את כל העולם, ואיך תנשא מלכותך? כשהכסא מתכוון בחסד אז תשב עליו באמת ואז תמלוך על כולם.

"תמליכוני עליכם" זה להכיר שמלכותו היא מלכות של חסד, וזה שונה מכל המלכות של כל מלך שלוקח הכל לעצמו, מטפל במיסים שיהיו לו, שהצבא יהיה לו, וכל הכסף והזהב לו, והמלך שלנו מלכי המלכים בדיוק הפוך משאר המלכים "לא ירבה לו סוסים ונשים" וכו' כי המלך שלנו הוא "מלך חסד" ולא לוקח לעצמו, וזה כתוב "ויהי דוד לכל דרכיו משכיל עושה חסד ומשפט". זה תוקף קדושת היום. וזהו "תמליכוני עליכם". שהמלך מתנהג עמו בחסד וברחמים

אריה ישאג

את ימי הדין עוברים באמירת 'בוקר טוב'

ראש השנה תרע"ה. הימים ימי ראשיתה של מלחמת העולם הראשונה. מאות תלמידי הישיבה ורבניה התכנסו לתפילות ראש השנה ב'שולהויף' - בית הכנסת הגדול בעיירה מיה לפתע צמרמורת אחזה בהם לשמע השמועה שחוליית הביקורת של הצבא הסובייטי הידוע לשמצה פושטת על העיירה בחיפוש אחר "משתמטים". ע"פ "התקנות לשעת חרום" היו כל בני הישיבה צריכים להתייצב לשרות צבאי, ואין ספק שקיבוץ כה גדול של בחורים צעירים במקום אחד ימשוך את תשומת לבם של המחפשים, ובני הישיבה יישלחו מיד לחזית.

בני הישיבה החלו להתארגן בקבוצות קטנות כדי להתפזר בין בתי הכנסת בעיירה ולנסות להטמע בין המתפללים המבוגרים, בתקוה שלא יתפסו אותם. אולם מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצלה"ה עצר בעדם. בביטחון גמור הכריז: "תפילה היא הדבר היחיד שיכול להושיע בעת הזאת. ודאי שאם ישארו כל הבחורים יחד ויתפללו בצוותא תהיה התפילה ביתר התעוררות וכוונה. לכן נשאר כולנו יחד, נתחזק בביטחון בה' ובתפילה, והקב"ה ישמע תפילותינו ברחמים".

כל בני הישיבה צייתו ללא עוררין להוראתו של המשגיח זצ"ל. התפילה יצאה מעומק הלב בדביקות והתעלות ובקעה רקיעים.

ואכן, דבריו של המשגיח על כוחה של התפילה בעת צרה התממשו. חוליית הביקורת ערכה חיפושים מדוקדקים בכל בתי הכנסת בעיירה, אולם בדרך נס בית הכנסת הגדול, שהיה אמור להיות היעד המרכזי בחיפושיהם, נעלם מעיניהם ולבני הישיבה הייתה הישועה.

דברי רבותינו

דברי הימים

גלוי כח מעשי האדם - ר"ה שחל בשבת

כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאווה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו ונפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו. ונתבונן על מה מדובר כאן? על מי שחטא חטא אחד בשוגג שכבר נהיה מחוייב מיתה, וראוי שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא.

ובכאן נתגלה סוד ביטול השופר בשבת שבזה מתגלה רוממות ואחריות ושלמות האדם כי בארמון המלוכה יש קפידא על כל פרט ופרט שלא יחסר ושיהא בשלמות עד לאחת, וכל חסרון הקטן ביותר יענש האחראי עד עונש בכלא או במיתה כשר המשקים שעל זבוב אחד נגזר עליו מות וכ"ש במלכותא דרקייעא כמה עומק מדת הדין שלא יחא זלזול במורא שמים והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול מתנשאים לעומת שרפים לומר שירה, ומשורר ששיער במיתה והנפש החוטאת מעיקר הדין תמות, כי בפלטריין של מלך אפילו נדנוד קטן של חסרון בשלימות מחייב מיתה, ולכן חששו אף לצד רחוק של חטא לעקור את תקיעת השופר, שבשביל כבוד המלכות יש לחשוש שלא להגיע אפילו לפרט קטן שחסר ממה שצריך לה. וזה עצמו עבודת ההמלכה של ראש השנה, שמתגלית במה שעם ישראל כולו חושש לחטא שיכול להעשות בטעות גמורה, אף במציאות של חשב לעשות מצוה וטעה שאינו חייב קרבן, מ"מ לא שייך לעשות המלכה שלימה אם לא מכירים בחשיבות של הכח הנשגב שניתן ביד בני אדם בתיקון העולם או חלילה בקלקולו.

וזהו דאי' במשנה בר"ה שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון שנאמר היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. וצ"ב היכן נרמז בפסוק זה שיש דין בר"ה, הרי נאמר רק שהוא מבין לכל המעשים. אלא ע"כ דהלימוד אינו על עצם הדין אלא זה פשוט שכיון שביום זה נברא העולם הרי מוכרח הוא שבכל שנה יהיה דין לדון מי זה שמועיל לתיקון העולם ומי חלילה הוא מקלקל ומחריב את עולמי אבל באו חז"ל ללמד מהות ענין הדין, שהדין בר"ה לא בא כעונש ח"ו או כנתינת שכר בעלמא, אלא יש כאן תוצאה ומציאות של מעשי בני אדם במשך השנה, והקב"ה שהוא יוצר יחד ליבם רק הוא מבין לכל מעשיהם, הוא זה שיכול להכיר בכל מעשי בני האדם לראות עד היכן הדברים מגיעים, וזהו עיקר התפקיד שמוטל עלינו בר"ה להשתייך לעבודת המלכות הזו, על ידי ההכרה בגדלות מעשי האדם וכמה הם משפיעים במציאות העולם. עבודה זו היא עבודת כל יחיד ויחיד ולא רק של הכלל, ובדוקא כל אחד ואחד צ"ל אחראי להבין שמלכות ה' כולה תלויה במעשים שלו, כי שלימות גילוי המלכות תלויה בכל יחיד ויחיד שמקיים את התפקיד הפרטי שלו בגילוי הכולל של מלכות ה'.

וידועה הקושיא שלכאן' ראוי היה שיהא יו"כ לפני ר"ה שאחר הכפרה ראוי יותר שימליכו מלכותו ית' כי הוא טהור ומשרתיו טהורים, אלא שעיקר יסוד ההמלכה הוא שיכיר בכח מעשיו עוד קודם כח התשובה שידע ערך כל מעשה ומעשה פרטי של כל יחיד, וזה עוד קודם בריאת מדת הרחמים והכפרה ואדרבה ככל שמכיר בכח שפלותו שאין לו שום זכות והכל מתנה מאתו ית' להמליכו ולהיות שותף עמו ביצירה זהו עומק הדין, וממילא שונה הוא אח"כ כל עומק התשובה שאי"ז סתם מעשה אלא הוא מלצר ושליח בפלטריין של מלך.

ואם כך מדקדק בעוברי רצונו ק"ו כמה משלם לעושי רצונו וכמה חשוב כל תנועה קטנה, וכל מחשבה טובה, אפי' דקה אחת של דבקות פועלת המון, וכ"ש כשמלך בשדה כמה רחמים ורצון אפשר להשיג. ידוע הסיפור הנפלא של גאב"ד ירושלים ר' טוביה וייס זצ"ל, בילדותו

ידוע הגמ' בר"ה ט"ז אמר רב יצחק כל שנה שאין תוקעין לה בתחילתה מריעין לה בסופה מאי טעמא דלא איערבב שטן. ובראשונים שאפילו אם לא תקעו מחמת אונס כיון שלא איערבב שטן מריעין לה בסופה, וביאר המשך חכמה (ויקרא כג, כד) שאין בזה דין אונס רחמנא פטריה, שהשופר הוא כמו תרופה לחולה שאם לא לקח איך יתרפא ושופר' כיון דלזכרון הוא כלפנים דמי' ככה"ג לפני ולפנים, כך גם בשופר אם לא תקעו אפילו באונס אין כפרה. והביאור הוא ע"פ המבואר בחז"ל שעיקר יסוד השופר הוא כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, שמעלה זכרון עקידת יצחק ומתן תורה, וכמו שאמרו 'אשרי העם שיועדים לרצות ולפייס את בוראם בשופר ובתרועה'. ועל זה נאמר 'עלה אלוקים בתרועה ה' בקול שופר' שאלוקים זו מידת הדין מתהפכת לרחמים הוי"ה בקול שופר. וממילא שכשלא תוקעים בשופר אפילו באונס מריעין לה בסופה, שהרי חסר את כח השופר שמהפך מדת הדין לרחמים.

והנה הוא דבר פלא שכשר"ה חל בשבת אין תקיעת שופר מחשש דרבנן' גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבינו ד"א בר"ה ר'. והוא פלא פלאים דכתבו התוס' (ר"ה כט) שלא חששו לאיסור הוצאה מרשות לרשות כיון שהמחיצות ניכרות ולא יטעו, וע"כ שהחשש הוא באופן שכבר הוציא את השופר מרה"י לפני שבת, רק שהחשש שיוליכנו ד"א בר"ה וה"ז מילתא דלא שכיחא וחשש רחוק שהרי כ"א בדרך כלל יש לו בעל תוקע ראוי, חודש שלם מתכוננים לתקיעת שופר הרי זה דקות שבדקות ושמא יחא ע"ה דאורייתא כזה שלא יודע תקיעה פשוטה, וגם דין רה"ר אינו מצוי בפרט להראשונים שצריך שיעברו בו ס' ריבוא, וגם אם יכשל הוא טועה בדבר מצוה שפסור מקרבן, וגם היה אפשר לתקן שלא יהיה חשש הוצאה שיתקנו שר"ה לא יחול לעולם בשבת כמו שתיקנו שלא יחול ר"ה בימי אד"ו שלא יתבטל חביטת ערבה שהוא רק מנהג (כמבואר בראשונים סוכה כב), כ"ש שופר בר"ה שכל חיי העולם תלויים בזה, ומשום שמא יהיה אחד ע"ה באופן כזה רחוק בגלל זה עקרו לכלל ישראל עיקר גדול כזה, ספרי חיים וספרי מתים פתוחים וכולם זוחלים ורועדים וזו העצה היחידה שכל העולם תלוי ועומד בין חיים למוות ורק השופר הוא סוד הסיכוי ליניצל ולהפסיד הכל בגלל שוטה אחד יאבד הרבה טובות, היתכן?

ונראה שנתחדש בזה יסוד גדול דהנה ר"ה הוא יום הופעת הצלם, וסוד הצלם הוא להבין ולהשכיל כפרש"י, זה יום התגלות הדעת, אשרי העם יודעי תרועה, וזהו מותר האדם מן הבהמה, וככל שהוא יותר בר דעת כך האחריות גדולה יותר, והנה האדם הוא נזר הבריאה כביכול שותף במעשה בראשית ע"כ התביעה ממנו היא דק מן הדק ולא כבהמה, וע"כ יש לו לאדם כוחות אדירים כביכול בדמותו בצלמו נבראו כל העולמות ולכל תנועה שלו יש השפעה עצומה על כל העולם לדורי דורות, וכמו שאמרו במדרש קהלת (ז, א) 'בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו ראה מעשי כמה נאים ומשובחין הן וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קלקלת אין מי שיתקן אחריו, ולא עוד שאת גורם מיתה לאותו צדיק'. וכמו שהאריך בנפש החיים שרבי רבבות עולמות תלויים במעשיו של האדם, ואם הוא מתעלה העולם כולו מתעלה עמו כלשון המסילת ישירים בהקדמה ואם חלילה הוא מקלקל הרי שהשפעתו עצומה על כל העולם כולו. ולכן גם חטא בשוגג או בטעות חמור כמי שאחראי על כפתור שיכול לשגר טילים ופצצות לכל העולם כולו, והוא משחק להנאתו ומשמיד והורג אלפי בני אדם, כך הוא ממש ואף יותר בכל פעולה ופעולה ניתן לאדם הכוחות לבנות ולנתון.

וכן כתב הרמב"ן ריש פרשת ויקרא גבי חטאת שבאה על שוגג טעם כפרת הקרבן צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו

אני רוצה, והמוכר משתאה ומתפלא זו שרשרת הכי יוקרתית זה לא מתאים לילדה קטנה, יש לא רחוק חנות משחקים, לא לא אני צריכה לקנות שרשרת לאחותי מתנה, היא כבר בת 18 ומאז שאבא ואמא נפטרו היא כמו אבא ואמא שלנו, ועיניה זולגות דמעות היא מחזיקה לנו את הבית היא מבשלת מכבסת מנקה היא עושה לנו הכל היא ממושקה, המוכר היה בהלם, והיא אומרת חשבנו כל האחים לחסוך כסף כבר יותר משנה כל שקל כל עשר אגורות לא קנינו כלום יותר משנה לא סוכריות ולא צעצוע בהכל בשקל כדי לקנות לה שרשרת מפוארת כמו שמגיע לה אז באתי לקנות לה את המתנה המיוחלת. וכך סיימה את הסיפור המרגש, והיכן הכסף ילדתי, הנה היא שלפה את הארנק והתחילה להוציא מטבעות הרבה שקלים ועשר אגורות וכמה מטבעות של 5 ושל 10 שקלים והגיע אולי למאה שקל, מצוין אני עוטה את זה יפה בקופסה נהדרת, ותכניי מכתב חם לאחותך, נפלא אבל זה מספיק כסף? בהחלט, היא אמרה תודה גדולה ורצה הביתה מאושרת, המוכר הרגיש שהוא קנה את העולם שלו, להחיות רוח שפלים, בערב הנערה האחות הגדול מגיעה לחנות ומתנצלת אוי איזה טעות אל תבעס זה היה טעות היא ילדה קטנה אולי היא לקחה את זה בלי רשות מה קרה פה, והמוכר אומר זה לא טעות זה העסקה הכי טובה שעשיתי, תביני בחנות הזאת באים עשירים וקונים יהלומים באלפי שקלים אבל המון כסף אבל זה מזערי מהרכוש שלהם, אבל אחותך הקטנה שילמה לי בכל מה שהיה לה ולא קנתה שום דבר כל השנה. כל הכבוד על המסירות תהני ותדעי שהיא השרשרת הכי יקרה בעולם כי היא נקנתה בכל הלב ובכל המאמצים והטוהר.

כדלים וכרשים דפקנו דלתיך כי לא במעשים באנו לפניך, יש לנו רשימה ענקית של בקשות חיים בריאות הצלחה שידוכים פרנסה ועוד הרבה יהלומים, אבל אנחנו משלמים בעשרות אגורות, אז אם לפחות אנו מקמצים בשאר ההוצאות ומשתדלים מכל הלב וזה עם כל מה שיש לנו. גם אתה שערי שמים פתח אז קורע שערי רחמים, אבל אם נבא אדישים כמו כל שנה ונכין תפוח בדבש וראש כבש ומקום ממוזג ומרווח והכל מסודר זה לא ענין של יהלומים זה ענין של חיים ומות זה כל העולם תלוי בנו. אנחנו מוכנים להתאמץ לקום לסליחות, אבל איפה הלב?, אין דבר יקר יותר מקצת לב ואכפתיות וכונה ושמחה, לעשות מצוה תפילה לימוד בקצת יותר רגש בכונה בשמחה זה מתנה אחרת לגמרי. אין לנו מושג כמה מעשה קטן שלנו אבל עם חוס עם לב כמה זה קורע גז"ה.

הבה נקבל על עצמנו לקראת יום הדין להוסיף יותר כונה יותר שמחה לכל מעשה שאנו כבר עושים. המהר"י מפוזנא הי"ד היה מקבל ע"ע איזה הנהגה וקבלה טובה בער"ה כי הנפש גם צריכה איזה מלבוש חדש, הרש"ש הק' אומר שכל קבלה אפ"ל קטנה אם יעמוד בה כל השנה זה יהיה לו למליץ בשעת דינו ויכתב לחיים בספר הצדיקים, ובחי' הרי"ם שכל קבוע כמחצה על מחצה שאם יקבע ויקבל ע"ע איזה מצוה וחיזוק בקביעות איתנה הרי שחשוב כחצי זכויות וכל זכות שמוסיף הוא רוב זכויות, ר' אלי' לאפיאן אומר העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד לא כתוב עשה מצוה אלא עושה היינו שעושה זאת בקביעות. אמר ר' אלי' אחת שאלתי אותה אבקש היינו בזכות קבלה אחת יכול להיות שאלתי מאת ה' אפשר לבקש שנה טובה ולראות ניסים, אם אדם מקבל לפני ר"ה דבר חדש במסירות יראה ניסים ויכתב לחיים טובים,

שנוכה כולנו בדין ונתעלה כולנו עם כל העולם כולו יחד לטובה, לחיים שיש בהם אהבת תורה ויר"ש שלא נבוש ולא נכשל לעולם ועד. ונזכה כולנו לכתובה וחתימה טובה בספרן של צדיקים גמורים לחיים טובים ארוכים ולשלום.

התגורר ליד פרשבורג, כשהנאצים ימ"ש נכנסו לעיירה לא ידע ראש הקהל מה לעשות לא היתה תקשורת בין עיר לעיר, ומיהר ושלח את הנער טוביה לפרשבורג לשאול את ראש הקהל מה לעשות כעת, ושאל וחזר ואמר למשלחו כי המצב בכי רע וצריך רחמים גדולים, ואמר שיש רכבת בת 1000 מקומות שאפשר להציל ילדי ישראל, ואף שא"א להעדיף אחד על השני אבל אם כבר הגעת הנה קח כרטיס באותה רכבת כי מצאת חן בעיני, מיהר הנער והודיע את ראש הקהל שלו ורץ לאביו ואמו וארו מהר מזודה ונפרדו בלב כבד ובוכה ואמו הזהירה אותו בכל אשר תפנה זכור שהנך יהודי, וכעבור זמן קצר מצא עצמו באנגליה עם אלף ילדים ניצולי המלחמה, כעבור כמה שבועות התערער מלך אנגליה לראות במו עיניו את נס ההצלה 1000 ילדים ניצולים בזכותו, ורוצה לבקרו ביום פלוני, הגיע היום כל הילדים עמדו בשני צדי הרחוב הראשי והמלך הופיע ברוב הדרו ובהתרגשות גדולה עבר עם מרכבת המלכות ומתבונן בכל אחד, ולפתע קפץ אחד הילדים בעל רוח ונפש לתוככי המרכבה ומיד עטו עליו שומרי המלך ורצו לסלקו ולהשליכו, אך המלך שראה זאת רצה לשמוע מה בפי הנער, פתח הילד ואמר בשיר ושבחה ברוב טובו של המלך שהשכיל להציל עם רב, "אבל" הוסיף הילד בדמעות כאב לבי על שחסד המלך חסה, שלא מצאה נפשי מנוח כל עוד הנני בוכה ביום ובלילה על פאטי ומאמי מי יודע מה נעשה עמם, שאל המלך למקום מגוריו ופטרו לשלום, תוך שבועיים באו אביו ואמו וכל משפחתו לאנגליה, מוסיף הנאב"ד נורא נפלא אילו המלך היה בארמון אילו שייך לחלום שילד יגיע אלי, ועוד לדבר עמו הלא זה תלוי בהמון בקשות וחסדים ובודאי לא ילד, כי אין לבא אל שער המלך ואחת דתו, אבל כשמלך בשדה ורוצה בטובת העם ובקרבתו צריך קצת עזות אבל ראו מה הרויח ילד אחד הציל כל משפחתו, והרי היו שם עוד 999 נערים שלא עשו כן וכמה התאבלו ונצטערו כל ימיהם, ובודאי כשהמלך נוסע אתנו ברכבת הרי מי לא ינצל שעה זו, קראוהו בהיותו קרוב.

אי' בילקוט (שמעוני ישעיהו תקח) נדרשתי ללוא שאלו נמצאתי ללוא בקשונך, אמר ר' חוניא מלמה"ד לתייר שהיה מהלך בדרך וחשכה לו, בא לו אצל הבורגן, א"ל הבורגני הכנס לך לבורגן מפני חיה רעה ומפני הלסטים, א"ל אין דרכו של תייר ליכנס לבורגן, כיון שהלך בא עליו אישון לילה ואפלה חזר ובא לו אצל הבורגני והיה צועק ומבקש שיפתח לו, א"ל הבורגני אין דרכו של בורגני לפתוח בלילה ולקבל אדם בשעה זו אני בקשתי להכניסך ולא רציתי עכשיו איני יכול לפתוח לך, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל שובו בני שובבים, דרשו ה' בהמצא, ולא היה מבקש אחד מהם לשוב כיון שנמסרו למלכויות שנמשלו לחיות התחילו צועקים למה ה' תעמוד ברחוק. יש לנו אבא שהוציא אותנו מחוץ לבית ואפ"ל שרף את הבית שלו עצמו ואין לו יותר מקום בעולם שברא בלעדינו, אבל גם בחוץ הוא יושב לידינו ומביא לנו כל צרכינו. כל אלול הוא בא מחדש ומנסה לקרב ולעורר אותנו כי הוא לא יכול בלעדינו ואיך אנחנו יכולים בלעדי הלא הוא בעל הרחמים ואין לנו אף אחד שיעזור לנו בלעדיו והוא עדיין ממשיך לתת לנו אבל איך זה שאנו לא מתעוררים שאין לנו כלום שום חבר ושום מושיע בדרך הזו. ובפרט עכשיו כשהמלך אתנו בקרון כמה צריך לנצל את המומנט כי מי יודע מה ההפסד אם לא.

ל"ע שומעים כל יום כ"כ הרבה אסונות אין יום שלא צריך להביא עגלה ערופה זה פחד פחדים והמכות הם כ"כ נוראות. כמה אחים או זוגות בבת אחת. נורא ואיום, שלא נדע כמה יתומים כמה אלמנות זה פחד פחדים, אבל מה אנחנו יכולים לקחת מזה.

דרמה בחנות תכשיטים יוקרתית, המוכר מסדר את הויתרינה היקרה, והנה נכנסת ילדה בת 10, כן ילדה מה אפשר לעזור אולי את מחפשת משחקים, לא אני מחפשת שרשרת מזהב עם הרבה יהלומים, ומתחילה לבדוק בחנות עד שהצביעה על שרשרת אחת ואומרת בקול את זה

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

Will We Be Pardoned?

Harav Hagaon Peretz Tarshish shlita

It is right before Rosh Hashanah, and everyone is trying to prepare in their own way to be ready for the Yom Hadin. We have a mesorah from the baalei mussar that Chodesh Elul is, unfortunately, very much lacking, and I include myself in that.

I would like to suggest an approach that can help all of us fulfill our responsibility on this day and properly utilize Rosh Hashanah, which will lead us into Aseres Yemei Teshuvah and Yom Kippur while doing teshuvah the way it is supposed to be done.

Chazal discuss, in several places, the connection between the first day of Tishrei and the judgment of Rosh Hashanah, and the Ran addresses this as well. We know that this is the day when Hakadosh Baruch Hu sits in judgment, but what makes this the day of judgment? Creation began on 25 Elul, not on the first day of Tishrei! We can explain that the first of Tishrei is when Adam Harishon was created, and he was the culmination of Creation, but the Ran gives a different explanation.

Chazal say that during the first hour of the sixth day of Creation, yom hashishi, Hakadosh Baruch Hu had the thought to create Adam Harishon, and during the second hour he consulted with the malachim. Other things happened in subsequent hours, and during the seventh hour Hashem blew a neshamah into Adam. During the eighth hour he was brought into Gan Eden, during the ninth hour he was given a command, during the tenth hour he sinned, and during the eleventh hour he stood in judgment before Hakadosh Baruch Hu. His verdict was handed down during the twelfth hour, at the end of the sixth day, and then Shabbos came in and Adam Harishon was asked to leave Gan Eden. But the Midrash adds that he left b'dimus.

What does b'dimus mean? It's not a very common word.

The Aruch explains that dimus is when someone is sentenced to death and is pardoned. How was Adam Harishon pardoned?

Hakadosh Baruch Hu had given him a command and told him that on the day he would eat from the eitz hadaas, he would die. So by rights, he should have been executed on the spot. But Hakadosh Baruch

Hu had rachmanus on him, and instead, He allowed Adam Harishon to live a long life.

What happened to the punishment he deserved?

It was given in installments, and paid by his descendants, until eventually one of those descendants would rectify the cheit of Adam Harishon.

Hakadosh Baruch Hu judged Adam Harishon with rachmanus. Without that rachmanus, Adam Harishon would have been killed, and everything would have been over. The rachmanus was that Hashem left a place for tikkun. Adam Harishon was not zocheh, but one day his children will be zocheh.

The Midrash continues that Hakadosh Baruch Hu told Adam Harishon, "This is a siman for your children. Just as you faced a judgment and you left b'dimus — being pardoned with rachamim, so that the terrible gzar din hanging over you did not come to fruition — so, too, your children will stand before me in judgment on this day of Rosh Hashanah, and they will emerge b'dimus. I will make sure to issue a verdict with rachamim."

What was Adam Harishon's avodah here? It does not say that Adam Harishon did teshuvah. In fact, another Midrash relates that Adam Harishon met Kayin and asked him what happened with his judgment, and Kayin answered, "I did teshuvah and Hakadosh Baruch Hu made a compromise with me." The Midrash goes on to say that upon hearing this, Adam Harishon slapped himself on the face and lamented, "If only I would have known about the power of teshuvah, perhaps things would have been different."

Clearly, Adam Harishon was not aware of the possibility of teshuvah.

Trusting the Judge

When the Torah lists the various korbanos of the Yamim Tovim in Parashas Pinchas, the verb used in relation to most of the offerings is וְהִקְרַבְתָּם, you should bring a korban. Regarding the korban of Rosh Hashanah, however, the verb used is וְעָשִׂיתָם, you should make a korban. The Midrash explains that Hashem is telling Klal Yisrael, לפני מכיון שנכנסתם לפני — בדין ויצאתם בדימוס מעלה אני עליכם כאילו היום נעשיתם לפני

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

since you came before Me for judgment and left with a pardon of rachamim, I consider it as though you made yourselves into a new creation.

The Gemara (Avodah Zarah 16b) relates that people tried to force R' Eliezer to worship idols, and when he refused, he was brought to judgment. At the point when he was about to be convicted and subsequently executed, the judge asked him, "You are a wise man. Why do you busy yourself with these vain pursuits [meaning Torah study]?"

R' Eliezer, who was prepared to be moser nefesh rather than worship idols, answered the judge, "I put my trust in the Judge." He was referring to Hakadosh Baruch Hu, the Dayan Ha'emes, but the judge thought he meant him, and he replied, "Since you have placed your trust in me, you are pardoned (dimus)."

We know that the Heavenly kingdom resembles the earthly kingdom, and the Chofetz Chaim, in Shemiras Halashon, explains that if a person accepts Hakadosh Baruch Hu's judgment without question, recognizing that He knows what is right, then the verdict is a totally different verdict. If in the earthly kingdom, when a person places his trust in the judge, the judge responds, "I see that you are an upstanding person, so you are pardoned," then when we stand before Hakadosh Baruch Hu and say, "We place our trust in the Judge," we, too, are pardoned.

Perhaps this is what the Midrash means when it says מכיון שנכנסתם לפני בדין ויצאתם בדימוס מעלה אני עליכם כאילו היום נעשיתם לפני. We go before Hashem, knowing that there is a din happening. Closing our eyes and placing our emunah in segulos is not called being omed b'din. A person can benefit from segulos, but our avodah is to know that there is a din, which means that Hakadosh Baruch Hu wants accountability. He doesn't expect us to do more than we are capable of, but we have to know that there is a din and that we are accountable for our actions 24 hours a day, 7 days a week.

Becoming Accountable

Hakadosh Baruch Hu wants gadlus from us, and in order to ensure that this happens, He takes inventory once a year, through the process of din.

We have to be omed b'din — literally, stand in judgment — because when we come before Hakadosh Baruch Hu, there is no place for "sitting." The halachah is that there was no sitting in the azarah, except for the kings of Malchus Beis Dovid, and similarly, in front of Hakadosh Baruch Hu we stand at attention, meaning that we're mevatel ourselves to Him.

Adam Harishon stood before Hakadosh Baruch Hu in judgment, meaning that he took responsibility, and recognized that the Eibishter is just. That alone sufficed for him to be yotzei b'dimus. And that is our preparation for Yom Hadin as well. We cannot be in denial; we have to know that we are standing in judgment before Hakadosh Baruch Hu, we have to take responsibility for our actions, and we have to declare that we trust in the Judge, because we know that the Eibishter is just.

If we do so, then we are assured that we will be yotzei b'dimus, and Hakadosh Baruch Hu will give us a judgment with rachamim.

If we internalize that Hakadosh Baruch Hu is looking for our good, and he seeks accountability from us, then after Rosh Hashanah we're able to start doing teshuvah in a serious way, because we know the Eibishter wants us. If, however, we approach Rosh Hashanah with a whole list of things that Hakadosh Baruch Hu didn't give us last year, that doesn't look like we're standing before Him in judgment. Of course, the baalei mussar say that if we don't daven for our personal needs, that shows that we are lacking emunah in Hakadosh Baruch Hu, but first and foremost we must understand that there is judgment and we must be accountable. Once we are עומד לפניו בדין, then, as a side point, we can ask for our needs.